

Mezi „s“ a „v“ je rozdíl

Jiří Ptáček

Přibližně uprostřed tiskové zprávy k výstavě Aleny Kotzmannové a Lenky Vítkové hnízí jedno výjimečné souvětí: „Některé detaily si zapamatujete, i když se zpočátku nezdály určující: servírujeme-li olivu v martini, není to totéž jako martini s olivou.“ Právě tento postřeh bychom neměli pominout, je tu schválně, abychom si ho zapamatovali.

Pod tiskovou zprávou nestojí žádné jméno. A tak, zatímco autor šibalského postřehu o zapamatování *k zapamatování* zůstává skryt, vystavující umělkyně jména mají a každé je připsána jedna část výstavy. Černobílé fotografie Aleny Kotzmannové působí na stěnách Hunt Kastner Artworks dominantně. Jsou to poměrně velké zvětšeniny. Texty Lenky Vítkové jsou vytištěny na šedých proužcích papíru a rozlepeny kolem fotografií. Když je chcete číst, musíte k nim přijít blízko.

Vítkovou a Kotzmannovou proto jasně oddělují média i způsob, jak divák může jejich práci vnímat. Autorský podíl je vymezen. Přesto je důležité zamyslet se nad tím, co obě umělkyně svedly dohromady.

Oliva

O Lence Vítkové nemohl Nový Prostor donedávna nic publikovat, protože v kulturní rubrice uveřejňovala své články. Nedávno ale na nějaký čas přestala. Jedním z důvodů byla její sílící potřeba věnovat se víc umění. Ani jako umělkyně ovšem nechce přestat *psát*.

Kraťoučné texty pro výstavu Oliva v martini poukazují na různé situace. Mohou být smyšlené nebo slyšené nebo někde čtené, kdo ví. Jejich postupné pročítání by šlo přirovnat k duševní teleportaci. Vzájemným pojítkem textů ale je podněcování smyslových představ útržkem delšího celku. „*Polovinu té vůně tvořil olej na šicí stroje, kterým si promazával zipy na kožené bundě,*“ píše v jednom z nejdelších textů Vítková a zdá se, jakoby ten muž (chlap?) vylezl z románu Borise Viana. Jaká byla ta druhá polovina vůně, může nás napadnout? A proč zrovna tento útržek čehosi a ne jiný?

Martini

Na fotografiích Aleny Kotzmannové je na první pohled poznat, že nevznikly v našich končinách. Krajina s kaktusy a hotel s názvem ve španělštině, hotelové pokoje, detail starého bakelitového telefonu. Na fotografiích nejsou lidé, pouze prostory, běloskvoucí stavba tyčící se majestátně nad hustým městem a výhledy z okna pravděpodobného karavanu.

Kotzmannová pořídila většinu snímků v Mexiku, kam na sklonku loňského roku odjela na dvojměsíční pobyt zajištěný Institutem umění Divadelního ústavu. Soubor vystavený v Hunt Kastner Artworks však sestavila tak, aby neobsahoval konkrétní zprávu o cestě.

Promyšleným výběrem a instalací nás staví proti silným obrazům, které bychom za reportáž nebo cestovní deník mohli považovat jedině tehdy, kdyby jejich základem bylo „okamžité uhrnutí“, ke kterému nelze dodat další vysvětlení. Paralela mezi Kotzmannovou a Vítkovou by pak spočívala v tom, jak obě pracují s tímto uhrnutím. Výběrem prací, zvolenou výtvarnou formou a neopakovatelným utříděním v prostoru galerie nám pak způsobují podobný prožitek, nebo alespoň věří, že nám to způsobit mohou. Pojmenovat tento cíl japonským termínem *satori* je možná nadnesené, přesto to možná je nejbližší subtilní nuanci mezi olivou s martini a olivou v něm.

Spolupachatel

Po letech práce s jasně definovanými koncepty hledá české umění přístup k imaginaci a současným podobám poetického vyjádření reality. Podprahová komunikace, intuice, napětí mezi osobní a kolektivní pamětí opět nacházejí pevnou půdu pod nohama. Cesta Vítkové ke Kotzmannové nabízí divákům ponor do jemného rozpínání obrazů do slov a slov do obrazů. Decentnost (díky níž na sebe autorky nenaléhají, ale chtějí se doplňovat) má potenciál neválcovat diváka divokou smrští podnětů, ale učinit z něj aktivního spolupachatele.